

Skånsk respons områdesanalys Pedagogik 2022

Bakgrund

En av Myndigheten för Yrkeshögskolans uppgifter är att analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan. Som regionalt utvecklingsansvarig ska Region Skåne återkoppla i vilken grad de trender som belyses ur ett nationellt perspektiv i MYH:s områdesanalyser har signifikans för Skåne. För denna uppgift har Region Skåne bjudit in representanter från företag, organisationer och branschföreträdare till dialog, nedan presenteras deras regionala återkoppling. Denna summering har sammanställts av YhiS maj 2022.

Intro

Det bör påpekas att innehållet och slutsatserna i MYH:s rapport grundar sig på det analysarbete som utfördes innan Coronavirusets utbrott. Vilka konsekvenserna av pandemin blir på 3–5 års sikt är i dagsläget svårt att förutse.

Nedan en kort summering av varje trend, ställningstagande i vilken grad det stämmer för Skåne och kommentar.

För varje trend ges branschföreträdare möjlighet att bedöma om konsekvenserna för kompetensbehovet i regionen blir desamma som det som beskrivs i analysen utifrån nedanstående alternativ:

- Extra viktigt i vår region
- Ja, vi instämmer i beskrivningen
- Ja, men det finns regionala avvikelser
- Nej, vi instämmer inte i beskrivningen
- Vet ej
- Ej aktuellt

Kort summering av samtliga trender

Individer med goda pedagogiska kunskaper är av stor vikt för samhället. Det pedagogiska utbildningsområdet har därför stor betydelse i arbetet med att skapa bästa möjliga förutsättningar för samhällets kompetensförsörjning. Utbildning ger individer möjligheten att tillgodose sig viktiga kunskaper som på många vis är en förutsättning för att kunna etablera sig i ett alltmer kunskapskrävande samhälle. Därför är särskilt skolans nuvarande situation med stora utmaningar viktigt att finna lösningar inom. En av de största utmaningarna framöver inom skolan är den stora kompetensbrist som förekommer. Enligt Skolverkets långsiktsprognoser kommer det att vara ett underskott motsvarande 45 000 lärare framöver.

Trender

1. Trafiklärare: Ett brådskande kompetensbehov för säkrare vägar och mer miljömedveten trafik (tilltagande trend)

Trafiklärare är en betydelsefull yrkesroll för att samhället ska tillgodoseas med goda trafikfärdigheter. Yrkehögskolan, som enda utbildningsväg, har en viktig roll i att tillgodose arbetsmarknaden med framtida kompetens inom trafiklärarområdet. I nuläget finns det många utmaningar för trafiklärarbranschen. Bland annat illegala trafikskolor, lagförändringar, automatisering, nya pedagogiska utmaningar och framför allt utmaningen med den stora kompetensbristen.

Kommentar:

- *Extra viktigt i vår region*

Vi ser ett enormt behov av trafiklärare, både för personbil och särskilt för tunga fordon samt flerspråkiga trafiklärare och de med kunskap om NPF diagnoser. Det finns en mycket stor potential att utveckla branschen när vi får fler behöriga trafiklärare. En utmaning ligger i att det saknas behöriga yrkeslärare för att utbilda trafiklärare.

2. Förskolan i stort behov av mer kompetens på flera nivåer (tendens)

En bra förskola påverkar och engagerar de flesta någon gång i livet. Barnens färdigheter från förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Det går också att argumentera att förskolan är en samhällsekonomisk investering i och med att förskolan möjliggör för individer med barn att i största möjliga mån arbeta och generera samhällsnytta. Precis som i många andra pedagogiska branscher har förskolan stora rekryteringsbehov. Antalet barn som går i förskola kommer att fortsatt öka vilket kommer få påverkan på förskolans framtida kompetens- och rekryteringsbehov. Bland annat skulle det kunna innebära ett ökat behov av barnskötare som vidareutbildat sig via yrkehögskolan.

Kommentar:

- *Extra viktigt i vår region*

Det behövs ökad tillströmning av personal i förskolan från alla utbildningsnivåer. YH kan bidra med bland annat barnskötare med specialinriktning språkutveckling, barn i behov av särskilt stöd, digitalisering, drama – musik – bild eller med kompetens inom olika språk. Befintlig personal kan också höja sin kompetens via YH-kurser med dessa specialinriktningar för barnskötare.

Gällande kompetensförsörjning inom förskolan är det viktigt att utbildningar är utformade så att de uppfyller de krav som finns på barnskötare i enlighet med branschens standard och krav på yrkeskompetens.

3. Stödfunktioner i skolan del 1 – Mera stödfunktioner i skolan, stora flyktingströmmar men också stora utmaningar för yrkesrollen studiehandledare (avtagande trend)

Studiehandledare är en yrkesroll vars arbetsuppgifter är att ge stöd åt elever som har svårt att tillgodogöra sig undervisning på grund av språksvårigheter. Trots att Sverige under de senaste åren haft stora migrationsströmmar så är det flera faktorer som påverkar yrkesrollen negativt. Indikationer på en stramare migrationspolitik framöver och minskande budgetunderlag för många skolor bedöms få negativ påverkan på studiehandledares framtida efterfrågan. Utöver detta verkar det vara särskilt utmanande för studiehandledare med färdigheter i mindre vanliga språk eller för dem som är verksamma i mindre kommuner.

Kommentar:

- *Ja, vi instämmer i beskrivningen*

Med anledning av kriget i Ukraina ser vi ett ökat behov av studiehandledare. Vi anser dock att man inte bara bör fokusera på studiehandledare baserat på behov av språkstöd utifrån flyktingströmmar, utan också titta bredare på hur yrkesrollen studiehandledare kan användas till de behov som finns inom skolans värld inom studiestödande funktioner. Idag verksamma studiehandledare kan lyfta sin kompetens inom området pedagogisk kompetens kopplat till styrdokument eller fjärr- och digital undervisning. Studiehandledarna behöver också bättre förstå hur de kan anpassa planerat innehåll till de elever de handleder, dvs hur de tar sig an de pedagogiska planeringar de får till sig av undervisande lärare och att det är de planeringar de utgår ifrån när de genomför en lektion med berörda elever. Det är stor variation i denna förmåga hos studiehandledare ute i verksamheterna.

En utbildning för studiehandledare sker förslagsvis genom en YH-kurs. Det är särskilt brådskande att bemöta flyktingströmmen från Ukraina och då är en YH-kurs en bra väg för att utbilda personer som redan talar ukrainska.

4. Stödfunktioner i skolan del 2 – Lärarassistenter kan vara en del av lösningen, men på vilken kompetensnivå? (Tilltagande trend)

Bristen på lärare är stor i Sverige just nu och alla prognoser tyder på ett fortsatt underskott av lärarkompetens framöver. Som en effekt av detta har flertalet stödfunktioner inom skolan i större utsträckning blivit en attraktiv delösning på problemet. Enligt bland annat Sveriges kommuner och Regioner (SKR) bedöms efterfrågan av lärarassistenter öka inom de närmaste åren. Regeringen har även valt att erbjuda statlig medfinansiering motsvarande en miljard kronor för att möjliggöra rekrytering av lärarassistenter. Trots denna medfinansiering finns det ändå indikationer på att de reella möjligheterna på arbetsmarknaden nog är lägre än väntat. Detta beror bland annat på att många kommuner har en ansträngd ekonomisk situation, men även osäkerhet kring yrkesrollens arbetsuppgifter och kompetensnivå kan bli försvärande faktorer inom de närmaste åren. Fortsatt förekommer det utmaningar kring yrkesrollens arbetsuppgifter och arbetsmarknadens reella krav på kompetensnivå. Skolverkets regeringsuppdrag är en viktig del i arbetet med att förtydliga olika stödfunktioners uppdrag inom skolan.

Kommentar:

- *Ja, vi instämmer i beskrivningen*

Behovet av lärarassistenter ser olika ut i Skånes kommuner. Vissa har större behov, andra mindre och någon inget behov alls. Detta är inte en självklar yrkeskategori i skolan idag, då det inte finns tydliga och enhetliga arbetsbeskrivningar för lärarassistenter. Framför allt behöver lärarassistenter en större kunskap i det pedagogiska arbetet med eleverna. Ett pedagogiskt förhållningssätt är en viktig del i ett YH-program för yrkesgruppen, gärna som delkurs via högskola/universitet.

Utifrån ovan beskrivna utmaningar ser vi att det vore en fördel att samtliga lärarassistenter utbildas på samma nivå och inte som idag på olika utbildningsnivåer. Vi ser att YH är lämplig utbildningsnivå. Vidare ser vi att det vore en fördel med ett nationellt likvärdigt innehåll för lärarassistenter, detta för att göra den utbildade anställningsbar i ett större geografiskt område och öka möjligheten till att efterhand byta arbetsplats. Ett nationellt likvärdigt innehåll är en garanti för arbetsgivarna kring vad de får vid en anställning. För att nå den likvärdigheten behöver de olika kommunerna tillsammans också ge förslag på vad utbildningen ska fokusera på. En ettårig utbildning är för kort för att ge den kunskap som skolan behöver när det kommer till en lärarassistent, utan en lärarassistentutbildning bör vara på minst 1,5 år.

Övrigt

Kommentar till avsnitt under trenden om trafiklärare: I dagsläget genomgår både elev och handledare den s.k. introduktionsutbildningen (som också kallas handledarutbildning). Det är krav på att båda genomför kursen. Förslaget till den nya förarutbildningen är att endast handledaren ska gå handledarutbildning och att eleven ska genomföra en digital variant via plattformen som ska tas fram. Områdesanalysens text stämmer inte helt, eftersom man får uppfattning om att det är nytt att handledare ska gå en handledarutbildning.

Vi ser ett behov av pedagog i fritidshem, en utbildning som kan ske inom YH. Eventuellt med någon form av specialinriktning så som språkutveckling, barn i behov av särskilt stöd, digitalisering eller kompetens inom olika språk.

Socialstyrelsens rapport (släppt våren 2021) visar att endast 38 % av medarbetarna som arbetar med funktionshinder hos barn och unga har relevant utbildning. Det finns därmed ett enormt stort behov av riktade utbildningar kring funktionshinder hos barn och unga. Merparten av de socialpedagoger som utbildas inom YH i Skåne idag går direkt till denna typ av arbete inom skolan, så här finns definitivt behov av en socialpedagogutbildning riktad mot funktionshinder hos barn och unga. Den skulle kunna ligga inom området pedagogik.

Exempel identifierade bristyrken möjliga att utbilda för inom YH

- Trafiklärare
- Trafiklärare för tunga fordon
- Trafiklärare- flerspråkiga
- Pedagog i förskola
- Barnskötare med specialinriktning språk- och språkutveckling
- Barnskötare med kompetens inom drama, musik och bild
- Barnskötare med specialinriktning barn i behov av särskilt stöd
- Barnskötare med inriktning digitalisering
- Lärarassistent
- Socialpedagog (gärna med inriktning mot funktionshinder hos barn och unga)
- Pedagog i fritidshem (ev. specialinriktning: barn i behov av särskilt stöd, digitalisering eller kompetens inom olika språk.
- Studiehandledare (program eller kurs)